

Kyrkostyrelsens ansvar för kunskaps-cirkulation

»Stiften gör sina försök, inom sina gränser«

En ny socialtjänstlag är på väg. Propositionen är lagd. I nya socialtjänstlagen införs ett krav på att all verksamhet i socialtjänsten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Forskningsrön tillsammans med professionens och klienternas egen kunskap och önskemål ska vara faktorer i bedömningen av insatser.

Kunskap måste paketeras och förmedlas för att kunna hanteras och användas. Ett nyckelbegrepp som förs fram i detta sammanhang är kunskaps-cirkulation. Med det menas hur kunskap formas och omformas när den befinner sig ”i rörelse”. Här har aktörer och medieformer betydelse för cirkulationen.

Nu lagförs således att kunskap från vetenskapliga studier ska vara en utgångspunkt när socialtjänsten planerar, genomför och utvärderar sin verksamhet. Frågan är inte ny. När den svenska socialtjänsten under det senaste två decennierna arbetat med att jobba fram vad som benämnts en kunskapsbaserad socialtjänst så har det varit en komplicerad process. Socialstyrelsen och andra myndigheter, lärosäten, departement och 290 kommuner av olika slag med sina olika utmaningar ska komma överens om tagen. För att få den kunskapsbaserade socialtjänsten verksam så har regionala så kallade utvecklingsledare organiserats i samverkan med Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Svenska kyrkan har 1300 församlingar i sina skilda kontexter, så uppgiften att formera och cirkulera relevant kunskap för det diakonala arbetet är inte enklare. Men vad gäller främjande av kunskaps-cirkulation finns en stabil infrastruktur vars uppgift är just att främja församlingarnas liv och arbete; stiften. Detta har visat sig betydelsefullt under de senaste årens kriser. Men, visar det sig under kriser, har det för en sammanhållen hantering behövts ytterligare en funktion. Då på nationell nivå. På generalsekreterarens uppdrag kunde centrala supportfunktioner med stöd av digitala verktyg organiseras; åren 2015-2016 ”Support Migration” och under pandemin ”Support Diakoni”. Här kunde erfarenheter från ett visst sammanhang bli till värdefull kunskap för ett annat, aktörer utbytte erfarenheter: kunskap cirkulerades.

Då – i en krissituation – utvecklades ett samspel mellan kyrkans nivåer där nationell nivå kan beskrivas som en koordinerande nod. Kunskap kunde inhämtas, diskuteras och förmedlas inom och mellan nivåerna. Men detta var tillfälliga strukturer. Hållbara strukturer för kunskaps-cirkulation inom det övergripande diakonala fältet byggdes inte upp.

Stiften gör sina försök, inom sina gränser. Stockholms stift har lyft fram sociala innovationer, i Strängnäs har kunskapsutveckling med forskningscirklar och intervjustudier om ledningsfrågor i församlingarna dokumenterats. I Härnösands stift har diakoni på landsbygden uppmärksammat. Men för det större sammanhanget, som exempelvis den nationella verksamhetsstatistiken brister det. I en utredning från 2024 beskriver en intervjuad stiftsdiakon ett ”glapp” mellan att ta in information och att sedan analysera och tolka densamma. En annan reflekterar att statistikinsamlingen tolkas som ett nödvändigt ont som ”någon annan” ska analysera. Och att stiften borde bidra (”upplysa, påminna, guida”) i den delen.

Oavsett om det är verksamhetsstatistik eller fallstudier om sociala innovationer behöver vi, för att också inom kyrkostrukturen säkra beprövad erfarenhet och kunskap, bygga strukturer för kunskaps-cirkulation. Detta begrepp trotsar tanken om att kunskap endast ska spridas från sändare till mottagare eller från centrum till periferi. Att se kunskapen som att den befinner sig i ständig rörelse bygger på ett aktörskap genom hela kunskapsprocessen. Med en blick på socialtjänstens erfarenheter syns stiftens främjande roll given, men för att cirkulationen via dessa tretton sambandscentraler ska fungera behöver det finnas ett uppdrag till en koordinerande nod, rimligen på nationell nivå. Det uppdraget bör, såvitt jag förstår, vara en sak för Kyrkostyrelsen att besluta om.

STIG LINDE

